

KURYER LITEWSKI

W WILNIE we SRODĘ DNIA 23 CZERWCA V. S. 1815 ROKU.

WIADOMOSCI KRAJOWE.

Gazeta petersburska, *Poczta Północna*, donosi z *Petersburga*, pod dniem 12 czerwca: „Rzeczywisty Radzca Táyny, *Andrzey Hrabia Razumowski*, w nagrodę szczególniejszych usług dla oyczyzny, w czasie wiedeńskiego kongrésu podjętych, náyłaskawiey wyniesiony został do godności Xiążęcia Cesarstwa Rosyyskiego.

Stán handlu w porcie *taganrogskim*, w przeciagu roku przeszłego, był kwitnący. Okrętów przybyłych, z portów cudzoziemskich z towarami liczone 149, a z balastem 70; z rosyyskich zaś portów z towarami 10; wszystkich zatem 219. Wyszło 188, a z innemi statkami morskimi 338. Na okrętach, które z cudzoziemskich przybyły portów, przyszło towarów na pół siódma milionów rubli wartości; monety w złocie i srebrze przeszło na 400,000 rubli; z rosyyskich zaś portów morza czarnego, więcéy jak na 300,000 rubli; wartość wyprowadzonych towarów wyżej 7 milionów rubli wynosi. Wypada ztąd: 1) Ze całego kapitału, obracającego się w tym porcie, było więcéy 14,000,000 rubli; 2) Wartość wyprowadzonych towarów przewyższała wartość wprowadzonych, blisko na milion rubli. Z towarów zagranicznych w znakomitszéy ilości przywieziono następujące: wina z wysp *arcypelagu* na 1,981,998 rubli; oliwy na 1,293,738 rub.; rodzynek, winogron na 1,865,144 rubli. — Z rosyyskich towarów naywięcéy wyszło następujących: żelaza, na 4,186,706 rubli; kawioru, na 1,111,992 rub.; powrózów, na 462,445 rub.; dalszemi towarami były: lóy, świece, masło, płótno, etc. Pszenica *taganrogská*, *arnautká* zwana, lubo dla gatunku swego zawsze w tym porcie znakomitszą była gałęzią handlu: w roku jednak 1814, dla złego urodzaju, mało jéy wyszło. — Można by tu wspomnieć, że z rodzynek, bekmesu, nardeku, które z obcych krajów tam przychodzą, pędzą w *Taganrogu* wódkę, do francuzkiéy podobną, a do skarbu płaci się akcyzy podwa ruble od wiadra téy wódki, cały zaś z niéy dochód czyni skárbowi około 300,000 rubli.

Ostatnich dni maja przez *Woronéz* prowadzono słonie, ol dworu perskiego, razem z poselstwem do *Petersburga* wysłane.

Wilno dnia 19 czerwca.

Przez gońca z *Berlina*, otrzymano tu dnia dzisiejszego, pod napisem, *Urzędowe wiadomości od wojska*, co następuje:

„Berlin, dnia 24 czerwca (n. s.) z rana o godzinie zciéy.

W téy chwili właśnie, z głównéy kwatery J. O. Xięcia Jmci *Blüchera von Wahlstadt*, przez wysłanego gońca, Porucznika *Nernst*, przyszedł do mnie list następujący:

„Uwadamiam JW. Pana, iż wczora, łącznie z wojskiem angielskim Xiążęcia *Wellingtona* nad *Napoléonem Bonaparté*, zupełne, jakiego tylko pożądać można, odniosłem zwycięztwo. Bitwa zaszła w bliskości kilku domów, na drodze ztąd do *Bruxelli* prowadzącéy. „la belle alliance” (piękne przymierze) nazwanych, a ze względu na ważny dzień dzisiejszy, nigdy im właściwsze imię dane być nie może. Wojsko francuzkie zupełnie w rozsypkę poszło, i nadzwyczajne

czayne mnóstwo dział straciło. Zostawiam sobie na czas późniejszy nadesłanie szczegółów téy bitwy; a teraz proszę JW. Pana udzielić tę radośną nowinę dobrym mieszkańcom *Berlina*.

Główna kwatera *Gemmappe*, dnia 19 czerwca 1815, o kwadransie na szóstą rano.

Blücher.”

Porucznik *Nernst* ustnie następujące dodaje szczegóły: Przy jego odjeździe naliczone już około 192 dział, a więcéy, jak dwoje tyle wozów z amunicją i zapasami żywności. Wszystkie ekwipaże *Bonapartego* i jego Jenerałów dostały się w ręce nasze. Jenerał *Duhesme*, który oddziałem staréy gwardyi dowodził, śmiertelnie raniony, z dwoma adjutantami w niewolę się dostał. Przez noc całą Jenerał Porucznik *Gneisenau* z całym wojskiem ścigał nieprzyjaciela, nigdzie nie znajdując oporu. Xiążę *Blücher* był w przedsięwzięciu przeniesienia swojéy kwatery do *Charleroi*. *Bonaparté* uciekł do *Avesnes*, od Anglików przez *Nivelles* ścigany. Dnia 19 o południu, korpus Jenerała *Vandamme* stał jeszcze naprzeciw trzeciemu korpusowi wojska, dowództwa Jenerała *Thielemann*. Gdy drogi przez *Nivelles* i *Charleroi* dla korpusu tego są przecięte, a korpus wojsk niemieckich z *Treviru* ku *Giveli* wyruszył; przeto *Vandamme*, zewsząd odcięty, z łatwością drugi raz na taki los trafi, jak pod *Kulmem*.

Kalckreuth.

Na obchód tego świetnego zwycięztwa jutro dnia 25, we wszystkich kościołach tutéjszéy stolicy (w *Berlinie*) odprawi się uroczyste *Te Deum*.

Wilno, dnia 23 czerwca.

Dnia 21 t. m., przybył tu Rzeczywisty Radzca Stanu *Baykow*, z *Kamieńca Podolskiego*. Wyjechali: d. 20, Półkownik wojsk polskich, *Moniuszko* do *Mińska*; d. 21 Szef *Tyzenhauz* w *Witkomirskie*; a Major *Swurecz*, przejeżdżał z *Petersburga* do głównéy kwatery; d. 22 Jenerał Major, *Mussin Puszkina*, z *Petersburga*, za granicę. — Półki piesze *permski* i *mohilewski*, i park artylleryi, pod dowództwem kapitana, *Pirry*, za granicę wyruszyły.

W dniach 20, 21 i 22 przebiegli gońcy: *Hrediecki* z *Petersburga*, do miéysca pobytu Jego CesarSKIéy Mości; *Tichonów*, do miéysca pobytu Jenerała jazdy, Hrabiego *Benningsena*; *Wołkow* z *Petersburga* do *Warszawy*; Podporucznik *Lerdan* gońcem z *Petersburga* do *Frankfortu*.

Kurs tutéjszy na assygnaty: Rubel srebrny 4 r. k. 57; dukat 13 r. 53 k.; imperyal 45 r.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

N I E M C Y.

Podług gazety wiedeńskiéy, *Oesterreichischer Beobachter*, NN. Cesarze Ichmość Rosyyski i Austryacki, dnia 5 czerwca do *Heidelberga* przybyli. W. Xiążę *Badeński* zjeżdżał tam na Ich przyjęcie — D. 6 Xiążę *Wrede* do *Heidelberga* przybył, i tegoż dnia napowrót do *Manheimu* przyjechał; Xiążę *Blücher* spodziewany do *Heidelberga* — D. 5 czerwca Arcy Xiążę *Karol* w powrocie swym z *Heilbronn* do *Moguncyi* przez *Manheim* przejeżdżał. — W *Schwetzingen* i *Manheimie* czynią się przygotowania na przyjęcie NN. Monarchów. — Do *Erlangen* przysły 4 regimenty

jazdy Rossyjskiej, z kolumny dowództwa Jenerała *Rajewskiego*. — Arcy - Xiążę *Jan* do *Heidelberga* przybył — Znajomy herszt szpiegów, *Schulmeister* ze *Strazburga*, który kilkaset szpiegów miał pod sobą, został uwięziony.

Czytamy w gazecie *Korrespondenta hamburskiego*: „*WW. Xiążęta* *Jchmość Rossyjscy*, *Mikołaj* i *Michał*, d. 10 czerwca do *Frankfortu* przybyli, i pojadą do głównej kwatery do *Heidelberga*. — D. 11 czerwca regiment piechoty rossyjskiej do *Frankfortu* przyszedł. — Donoszą z *Hanau* pod 12 czerwca: „*Cesarsko Rossyjskie wojska*, które we *Frankonii* i *Saxonii* stały, wielą kolumnami dziś wyruszają ku *Renowi*. Prawe skrzydło 98,000 ludzi, a 10,000 koni, mając, wyrusza z *Coburga*, i przez *Hildburghausen*, *Mellerichstadt*, *Brüchenau*, *Schlüchtern*, *Salmünster*, *Grinhausen*, *Hanau* i *Frankfort*. Środek tego wojska, który równaż liczbę ma ludzi i koni, postępuje lewym brzegiem *Menu*, tak, że właśnie koryto samo przedzielił prawe skrzydło od środka wojska. Lewe skrzydło, które w *Manheimie* złączyć się ma z *Badeńczykami*, *Austryakami*, *Bawarczykami* i *Wirtemberczykami*, nie pójdzie przez kraje *Nadmeńskie*. — W miarę postępowania wojsk rossyjskich, inné wojska sprzymierzone, coraz więcej posuwają się naprzód — Xiążę następcy *Austryackiego tronu* przez *Ratysbonę* do wojska pojechał. — Z *Weilburga* pod 10 czerwca donoszą: „Zawczora u dworu naszego uroczyste się odprawiły zaślubiny Arcy Xiążęcia *Karola* z Xiążdzką *Henryetą Nassau Weilburg*. — Nad *Renem* aresztowano furmana, który w kołnierzu miał zaszyty list do *Napoleona*, od jednego z marszałków, którzy *Francją* opuścili.

A U S T R Y A.

Gazeta wiedeńska, *Oesterreichischer Beobachter*, donosi z *Wiednia* pod dniem 15 czerwca: *N. Cesarzowa* *Jéymosć naszą*, część podróży swéj na powrót wodą odprawiwszy, zawczorajszego wieczora o godzinie 8miej, w pożądanym stanie zdrowia, do tutejszego *Cesarskiego pałacu* przybyła. — Gdy *N. Pani* w *Nusdorf* stanęła, przyjmowały ją *N. Cesarzowa*, *Xiążna Parmy*, *Placenci* i *Gwastali*, i Arcy Xiążnę domu cesarskiego.

W gazecie *lwowskiéj* czytamy: z *Insprucku* d. 7 czerwca. *N. Cesarzowa Jéymosć Rossyjska* w tym jeszcze tygodniu spodziewana jest z *Monachium* do tutejszego miasta głównego. W zamku cesarskim poczyniono już należyte przygotowania na przyjęcie téj *Monarchini*.

Z *Pragi* d. 10 czerwca: Dnia wczorajszego przechodziły tedy 4 półki jazdy rossyjskiej, należące do korpusu Hrabiego *Langeron*. Inne oddziały tegoż korpusu przechodziły po moście pontonowym, postawionym w bliskości domu inwalidów.

Z *Tryestu*, d. 8 czerwca: Była *Królowa Neapolitańska*, w nocy z d. 7go na 8my, z dziećmi i orszakiem swoim, na angielskim okręcie liniowym, *Tremendous*, do zatoki naszéj zawinęła; a dnia dzisiejszego na ląd ma wynisnąć.

Podług gazety, *Oester. Beob.*, *Naczelny Jenerał*, *Baron Frimont*, zabronił w medyolańskim, na potrzeby wojska używać pszenicy tureckiej zamiast owsa; a znaczne jéy zapasy w magazynach wojskowych, rozkazał oddać pod zarządzenie władz cywilnych.

Korrespondent hamburski donosi z *Wiednia* pod 7 czerwca: „W ostatnich jeszcze czasach zaszła między mocarstwami *Europy* niezgoda, względem ostatecznego przeznaczenia wysp *Jońskich*, i względem powrócenia Xiąztwa *Parmy* dla linii hiszpańsko-hetruryjskiej. Xiąztwo *Ponte-Corvo* ma otrzymać Xiążę *Eugeniusz Beauharnois*. — Większa część wojsk austryackich, z *Neapolu*, pod Jenerałem *Bianchi*, ma wkrótce morzem do *Genui* lub *Nizza* przepłynąć, dla połączenia się z wojskiem Jenerała *Frimont*, i spólnego potem działania od *Pijemontu* na południową *Francją*. — *Rossyjscy Ministrowie*, *P. Alopeus* i *Hrabia Capo d'Istria* wyjechali do głównej kwatery, a *Hra-*

bini Perigord do *Berlina* — Poseł *Króla Duńskiego* i *Minister stanu*, *Hrabia Bernstorff*, wyjechał stąd do głównej kwatery *Monarchów sprzymierzonych*; a brat jego, *Hrabia Joachim*, napowrót do *Danii*.

F R A N C Y A.

Gazeta *Korrespondenta hamburskiego* donosi z *Paryża*, pod d. 5 czerwca: Z rozkazu policji wczorajszego wieczora *Paryż* był oświecony. — Instytut narodowy dał 3,000 fr. na terazniejsze uzbrojenie. — *Lucyan Bonaparte* obrany został przez departament *Iseru* członkiem Izby reprezentantów; lecz gdy on, jako Xiążę, zasiada w Izbie Parów, przeznaczony został *P. Duchesne* na jego zastępcę.

Na wczorajszym posiedzeniu w Izbie Reprezentantów mówił *P. Sibnet*, *Deputowany* z departamentu *Sekwany* i *Oise*: „Zyczeniem jest moim, iżby w zgromadzeniu tém, nie dawać Członkom innych tytułów, tylko *Reprezentanta*. Nie powinniśmy uznawać dwóch stanów w państwie. Nie powinni tu siedzieć z jednej strony Xiążęta, *Duki*, *Hrabiowie*, *Baronowie*, a na drugiej ci, których dawniej *Tiers Etat* (trzeci stan) nazywano. Tu, jesteśmy wszyscy równi między sobą; *Prezydent* nawet jest tylko *Primus inter Pares* (pierwszy między równymi). Nie powinniśmy tu uznawać innej ślachetności, tylko ślachetność sposobu myślenia; ani innego pierwszeństwa, tylko pierwszeństwo talentów. Wnie-sienie to *Pana Sibnet* żadnego nie miało skutku. — *Prezydentem* Izby Reprezentantów obrany został tymczasowie, d. 3, *P. Debrange*, jako najstarszy wiekiem między członkami. *Przydujący*: Mam honor donieść zgromadzeniu, iż przełożyłem życzenie, które Izba dnia wczorajszego oświadczyła, względem otrzymania urzędowej listy członków, składających Izbę Parów. W rzeczy tej odebrałem od ministra spraw wewnętrznych list następujący:

„*Paryż*, dnia 4 czerwca.
„*Mości Prezydencie!* Mam honor uwiadomić *WMP.*, iż podług rozkazu *N. Cesarza Jmci*, lista Członków Izby Parów, nie przedzwy, aż po otwarciu posiedzenia potwierdzoną i ogłoszoną zostanie. Proszę przyjąć &c. (podpisano) *Carnot*.”

Po przeczytaniu tego listu powstało niejaki szemranie. — *P. Dupin*: Gdyby w odpowiedzi na ten list Izba oświadczyła, iż ona nie pierwiej do działań swych przystąpi, aż póki żądanej listy nie otrzyma, natenczas.... (nowe szemranie) — *Kilka głosów*: Do porządku dziennego! Do porządku dziennego! *P. Dupin*, na trybunę pośpieszwszy: Cóż to *Mci Panowie*, szemranie: nie wszyscyż jesteśmy *Reprezentantami*? Nie każdyż z nas ma prawo, wyrażania myśli swoich? Jeżeli mamy bronić wolności tych, których reprezentujemy, zacznijmy od tego, iżbyśmy sami byli wolnymi. *Prezydujący* przypomniał potem, że właściwym celem posiedzenia jest obranie prezydenta. — Liczba głosujących wynosiła 472. *P. Lanjuinais* został obrany na *Prezydenta* większością 277 głosów. *Lafayette*, (ojciec) miał 73; *Hrabia Merlin* 41 głosów; jeszcze mniej mieli *Carnot*, *Garat*, &c. — W dzień majowego pola, wydał Xiążę *Dalmacyi*, jako *Majora jenerałny*, rozkaz dzienny, który zawiera wezwanie z powodu następującej wojny. „Wkrótce, napisano w nim, dane będzie hasło. Niechay każdy powinność swoją pełni. *Napoleon* znajduje się na czele wolnego narodu &c. — *Minister policji Fouché* wydał okolne zalecenie do *Prefektów*, iżby listy wszystkich nieznajdujących się w kraju spisane były, dla postąpienia z nimi podług prawa. *Jenerał Lamarque* wydał d. 29 maja odezwę do mieszkańców *Wandei*, wzywając ich do spokojności. — *Napoleon* odwiedzał tu często matkę swoją. — Po zawczora zebrała się Izba Parów, pod prezydencją Arcy *Kancelerza*. *Bracia Napoleona* w niéj zasiedli. Do uorganizowania posiedzeń wyznaczoną została *Kommissya*, której sekretarzami są *Hrabiowie Sieyes* i *Röderer*. — Na wszystkich miejscach i placach wokół *Paryża* zakładają warownie — *Murat*, jak

słychać, w *Compiègne* się znajduje. — *Xiężna Montebello* 6,000 fr. na potrzeby kraju ofiarowała.

Paryż, d. 6 czerwca: „Dnia 5, na posiedzeniu Izby Parów podano listę Członków, przez Cesarza mianowanych. Na liście tej znajdują się *Xiążęta Józef, Ludwik* (dawniejszy Król holenderski), *Lucyan, Hieronim i Eugeniusz Beauharnois*; dalej *Marszałek Brune, Xiążę Padwy, Jenerał Rapp, Hrabia Valmy, Jenerał Vandamme, Hrabowie Alexander Lameth, Erlon, Clauzel, Gérard, Excelmans, Lecourbe, Marszałek Massena, Marszałek Jourdan, W. Marszałek pałacowy Bertrand, Jenerał Lallemant, Marszałek Lefebvre, Xiążę Gaety, Xiążę Eckmühl, Xiążę Dalmacyi, Xiążę Cadore, Hrabowie Carnot, Lobau, Sieyes, Lavalette, Thibeaudeau, Segur, Lacépède, Chaptal, Montesquiou, Caulin de Sussy, Jenerał Andreossy, Marszałek Grouchy, Xiążę Decrès, Marszałek Ney, Savary, Fouché, Xiążę Bassano, Xiążę Vincency, Kardynał Cambaceres &c.* W ogóle mianował *Bonaparté* 160 Parów.

Po przeczytaniu listy członków wstał *Xiążę Józef*, i „W liście podany Panu Prezydentowi musi być pomyłka. Według konstytucyi państwa, jako pierwszy *Xiążę* francuzki, mam prawo zasiadać w Izbie Parów i nie potrzebuję nowego mianowania. Żadam, iżby wniesienie to w protokół wpisane było.”

W Izbie Reprezentantów, dnia 5, oznaymił tymczasowy Prezydent, iż wczorajszego dnia doniósł Cesarzowi na audyencji o wybraniu *P. Lanjuinais* na Prezydenta. N. Pan oświadczył na to, iż da poznać Izbie Reprezentantów wolę swoją, przez pełniącego służbę *Szambelana*.

Przydatek ten, przez *Szambelana*, wzbudził szmeranie.

P. Dumolard: W opowiadaniu *P. Prezydenta*, musi być omyłka. Kiedy rzecz idzie o stosunkach między Reprezentantami narodu, a Naczelnikiem rządu, wtedy *Szambelan* pośrednikiem być nie może. Spodziewać się należy, że N. Pan wolę swoją objawi w sposób przyzwoitszy godności Izby.

Prezydent: Doniosłem W. PP. to, co mi Cesarz powiedział.

W tém wprowadzony został na posiedzenie *P. Lanjuinais*, dawny przyjaciel wolności i równości, który także był członkiem konstytucyjnego zgromadzenia i konwencji. Donosił on, że jutro N. P. sam przybędzie do Izby, dla utworzenia posiedzeń. Potém wybrano przez losy deputacyą, która d. 6 przyjmować ma Cesarza, *Madame* matkę, *Xiężnę Hortensyą*, (małżonkę *Xięcia Józefa*) i Izbę Parów. — Między czterema Vice Prezydentami znajduje się także *Jenerał Lafayette*.

Podług listów z *Tryestu*, eskadra francuzka, pod dowództwem *P. Saizieur*, ukazała się pod *Konstantynopolem*. — *Gazeta Journal de l'Empire* pisze, że *Arcy - Xiążę Jan* zjednał dla siebie wielką miłość u mieszkańców medyolańskich. Niektórzy jednak tamtejsi ludzie, będący przyjaciółmi prześladowania i obłudy, przyganiają, że wyobrażenia tego *Xięcia* nadto są liberalne. — Wiele półków gwardyi wyszło dziś do *Strazburga*. Jazda i artylerya teyże gwardyi wyruszyły dnia dzisiejszego także do woyska. — Tutejsze gazety nalegają, iżby, stosownie do wyroku w *Lyonie* wydanego, szlachta zniesioną została. — *Jenerał Lamarque* mówi w odezwie do *Wandeyczyków*, że miliony żołnierzy francuzkich, czekają z niecierpliwością tej chwili, w którejby za granicę wyruszyć mogli. — Dnia 4 w nocy, wyjechał stąd *Marszałek Soult*, Major jeneralny woyska. — Dnia 4, odbył *Bonaparté* rewiję pożegnania. — Na brzegach *Saony* szanice zakładają. — Poruszenia woysk na granicy, zapowiadają blizkie rozpoczęcie kroków nieprzyjacielskich. — *Hrabia Lobau* dowodzi jednym korpusem woyska odwodowego: korpus ten składa się ze 4 dywizyj piechoty i 4 regimentów jazdy. Stoi on między *Laon, Guise i Beauvais*. — Kilka kwartałów miasta *Parvża* niechce przystępować do konfederacyi. — W *Wandei* codzień zachodzą atarczki. Pod *Cosse* uderzyło d. 28go, 150 bonapartystów na 1800 rojalistów. Pierwsi stracili wprawdzie,

piszą gazety tutejsze, wiele ludzi w tej rozprawie, ale nieprzyjaciel sześć razy więcej! *Jenerał Corbi-neau*, który z *Wandei* przybył, prosił z naleganiem o pomoc woyskową. Rojaliści mieli tam już zebrać do 50,000 ludzi, i miasto *Saumur* opanować. — Dla dodania ochoty ludowi, a szczegulniey mieszkańcom przedmieść, d. 4 t. m. na polach elizejskich płynęło wino ze 36 fontan, a we 12tu miejscach, żywność rozdawano. Fajerwerk, który wieczorem był spalony, wyobrażał wyspę *Elbę* i okręt, na którym *Napoléon* z niey powrócił. — *Hieronim Bonaparté* wyjechał także do woyska. — W Izbie Reprezentantów uczynione było wniesienie, iżby członkowie nie Cesarzowi, ale narodowi francuzkiemu przysięgę na wierność wykonali. Wniesienie to jednak nie miało żadnych skutków. Każdy wszczegulności Deputowany ma wykonać przysięgę Cesarzowi.”

Taż gazeta donosi z *Bordeaux* pod 2 czerwca: „Wszystkie osoby, które się tu niespokojnie zachowują, albo podeyrzenie na siebie ściągają, oddane być mają niezwłocznie pod sąd woyskowy. Toż samo dzieje się na całej granicy hiszpańskiej. Okropniejsze mamy czasy, niż za *Roberspiera*.”

K R Ó L E S T W O N I D E R L A N D Ó W.

Gazeta Korrespondenta hamburskiego, donosi z *Bruxelli*, pod dnem 11 czerwca (wieczorem): Podług doniesień od granic, *Napoléon* dnia 8 t. m. przybył do północnego woyska; *Jenerałowi Vandamme* oddał dowództwo lewego skrzydła, a sam naczelné objął dowództwo nad całym woyskiem, tak, że teraz naprzeciw *Xcia Blüchera* sam stoi. — Z innego listu, z *Bruxelli* tegoż dnia donosi: *Napoléon*, po przybyciu dnia 8 t. m., do *Laon*, udał się do *Valenciennes*, dla obejrzenia tej twierdzy, równie, jak *Condé, Quesnoy, Landrecies, i Maubeuge*, a potém znowu do głównéj kwatery, *Laon*, powrócił. — *Francuzi* opuścili obóz pod *Rocroy*, a woyska, które tam stały, jako i té, które w *Lille* były, gdzie mocna została załoga, do *Laon* pociągnęły. Miejsce to jest głównym punktem. Zdaje się, iż myślą jest *Bonapartégo*, działania stosownie do okoliczności układać, i rozpocząć je od *Flandryi, Arras, Luxemburga, Lotaryngii, lub, Szampanii*. — Znowu kilka małych zaszło utarczek między przedpocztami: nigdzie jednak dotąd nie było bitwy, chociaż rozeszły się o tém pogłoski. Codzień atoli spodziewamy się formalnego wybuchnienia nieprzyjacielskich kroków. Dotąd nie nastąpiło wtargnienie sprzymierzonych do ziemi francuzkiej. — *Xiążę Wellington*, który wyjeżdżał, dla obejrzenia części woyska swojego, wczora znowu tu powrócił. — Dnia 8 t. m. przysły 4 angielskie statki przewozowe z pierwszemi woyskami portugalskimi, i stanęły przed *Ostendą*: gdzie otrzymały rozkaz przeciwny, udania się do *Wandei*, dokąd cały korpus portugalski pójdzie. — N. Król *Jmć Ludwik XVIII* jest w przedsięwzięciu, udania się z *Gandawy* przez *Bruxellę* do *Antwerpii*. Na całej tej drodze są już do tego uczynione przygotowania. — Powiadają, iż *Bonaparté*, ważne z *Paryża* otrzymawszy doniesienie, nagle od woyska do *Paryża* pojechał. — Utrzymują, że kroki nieprzyjacielskie na całej linii rozpoczną się około d. 15 t. m.

W Ł O C H Y.

W gazecie wiedeńskiej, *Oesterreichischer Beobachter*, czytamy: „Podług ostatnich doniesień z *Neapolu*, Król *Ferdynand IV*, d. 3 t. m., na pobraże *Baya* wylądował, z kąd za kilka dni do *Portici* ma się udać, a z tamtąd uroczysty wjazd do stolicy odprawi. — Twierdza *Gaeta* w dawniejszym jeszcze zostaje stanie. Nowy bunt załogi, wypłaceniem zarległego żołdu, uspokojony został. Wielką liczbę mieszkańców, którzy się w żywność opatrzyć nie mogli, dowódzca z twierdzy wyprawił.

Podług *Korrespondenta hamburskiego*, Sekretarz *Lucyana Bonapartégo* w *Medyolanie* aresztowany. — W listach z *Rzymu* donoszą, że *Papież* Kardynała *Fesch* z listy Kardynałów wykassował, oraz, wszelką własność *Madame Letycyi, Xięcia Lucyana, Kardynała Fesch, i Xiężny Elizy*, która na kilkanaście milionów wynosi, tudzież wszystkie kapitały, które o-ni na banku kupca *Turlonia* mieli, sekwestrować kazał. — Piszą z *Nizza* pod 28 maja: Wczora przysła tu wiadomość, że d. 25 t. m. zawinęła szebeką

wyspy Elby, która 20go z Neapolu wyszła. Przybył na nią Król Murat do Cannes, w departamencie Var. W orszaku jego znajdują się: Jenerał Pignatelli i dawniejszy gubernator Neapolu, Cronffi, Sekretarz gabinetowy: wszystkich 30 osób. Mało przywieziono rzeczy i paków. Murat o godzinie 10tej wieczorem na ląd wyszedł, i natychmiast gońca do Paryża wysłał. — W orszaku Murata jest także Jenerał Mannes, który wczasy wojny miasto Ceperano zapalić kazał. — W Parmie zalecono, ażeby wszyscy cudzoziemcy, w przeciągu dni 14stu, z krajów tego państwa wyszli.

ANGLIA.

Korrespondent hamburski, donosi z Londynu, pod 9 czerwca: „Wczora na pokojach Xiążęciu Rejentowi poseł amerykański, P. Adams, złożył swe listy wierzytelne. Lord Grenville, jako Kanclerz Uniwersytetu Oxfordzkiego, złożył J. Królewiczowskiemu Mci wielki tom in folio, zawierający w sobie opis bytności w roku przeszłym w téj akademii Xiążęcia Rejenta, Cesarza Jmci Rossyjskiego, Króla Pruskiego &c. — Lord Grenville radził, d. 8, w Izbie niższej zawarcie układu z Ludwikiem XVIII, względem zupełnego zrzeczenia się handlu niewolnikami, na zdarzenie, jeźliby ten Monarcha do rządów Francyi powrócił. Lord Liverpool zapewnił, że nie będzie zbywać na staraniach, względem zniesienia handlu niewolnikami. — P. Rose otrzymał w Izbie niższej pozwolenie na wniesienie projektu, względem zapobieżenia nieprzyzwoitości żebractwa po ulicach Londynu. Uczynił uwagę, że liczba ich do 15,000 wynosi. — Mamy doniesienia z Calais i Ostendy o przybyciu Bonapartego do północnego wojska. — Używanie dzieci 10letnich do fabryk ma być zakazane: gdyż to na całe ich życie szkodliwe sprawuje skutki. — Coraz się rozszerza we Francyi okrutne systema Jakubinizmu. — W Havre żołnierze odbili sklepy kupieckie, i pozabierali to wszystko, cokolwiek wojsku jest potrzebnem, wódkę, tabakę, trzewiki i t. d. Zandarmowie zabierają wszystkich młodych ludzi, choćby tylko 13 lat mieli. — Lord Bentinck przybył tu z Genui przez Ostendę. Mówią, iż Xiążę Berry ma zaślubić Xiężniczkę Austriacką, siostrę Arcy Xiężny Maryi Ludwika. — Król francuzki Xięcia Richelieu, Xięcia Luxemburg i dwóch innych mianował Kommissarzami przy wojskach sprzymierzonych. — Między Ostendą i Dunkierką mocną kanonadę słyszano. — Artyllerya, którą Xiążę Wellington ma z sobą, jest tak piękna, jak tylko kiedykolwiek widzieć można. — W Paryżu, w ostatnich dniach dziesięciu, więcéj 600 osób aresztowano. — Zdaje się, że Murat nie bardzo dobrze we Francyi jest przyjmowany. Gazety francuzkie nic o nim nie piszą. Bonaparté jeszcze mu widzieć się z sobą nie pozwolił. — Lanjuinais, który najwyższą większością głosów prezydentem Izby Reprezentantów w Paryżu został obrany, był pierwszym z Senatorów, który podał projekt pamiętnego wyroku, pod d. 3 kwietnia, odsadzającego Napoléona od tronu. — Po wyjeździe Napoléona z Paryża ma nastąpić wybuchnienie jakubińskie.

HISZPANIA.

Dalszy ciąg Oświadczenia N. Króla Hiszpańskiego: „Nie potrzeba Hiszpanii żadnych przestroż: bo ich ma dosyć w własnym doświadczeniu. Była ona ofiarą dwóch gatunków wojny, którą z nią toczył Bonaparté. Do roku 1808 toczył ją z jej godnością i skarbami, z eskadrami i wojskami Hiszpańskimi, używając ich do spełnienia zbrodniczych zamiarów swoich; i to zgubne przymierze śmiał przyjaźnią nazywać. Tegoż roku dla okazania światu, iż niepodobno zawierzać obietnicom jego, użył owych intryg i podstępów, które się teraz należycie wyświeciły. Potém, dla popierania najokrutniejszego dzieła zdrady i gwałtu, rozniósł spustoszenie po wszystkich prowincjach Hiszpanii, obchodząc się z niemi, jak z własnością, którą mógł podług upodobania rozrzęczać. . . Okazał się znowu Bonaparté takim, jakim był zawsze. Uczynił głośnym swój powrót przez poświęcenie próżności swojej prawego i wielbionego od całej Francyi Monarchy i wolności tego Mocarstwa, sta-

nowiążący na czele kłatwy ludzi, których jest interessem, aby trwało dłużey utrapienie i niszczenie ludzkiego rodzaju. Bonaparté mówi ze stolicy Francyi do wszystkich Monarchów: „W traktatach pokoju, któreście ze mną zawierali, czyniliście ofiarę z najszybciej, cowniejszych interesów i najświętszych obowiązków waszych, dla kupienia spokojności Ludom Waszym. Wbrew sumnieniu Waszemu uznaliście prawa moje, przywłaszczone; i dozwoliliście mi zasiadać między Wami. Śmiałem się z Was; tyle tylko dotrzymałem Wam tych Traktatów, ile mi wypadło. a Wasze ofiary posłużyły do powiększenia i umocnienia mojej ambicji i próżności; teraz jeśli potrafię, poświęcę cały rodzaj ludzki wyniesieniu się mojemu.“

Gdy tak jest, nikt wahać się nie może, co ma wybrać. Cała Europa postąpiła sobie jak najbezpieczniej, najpożyteczniej, i najchwalebniej. Zniknęła nieufność między Mocarstwami, i spólne niebezpieczeństwo wszystkie interesa pogodziło. Prussy nie będą już obojętnie patrzyły na klęskę Austrii, a Austria na ruinę Pruss; Rossya nie dopuści już dzielenia południowej Europy na Królestwa, któreby się ukoronowanym niewolnikom dostaty; Anglia nie ścierpi, aby między Monarchami liczył się zuchwały awanturnik, który ważył się chcieć przepisywać prawa na morzach, gdy wszystkie okręty Francuzkie były w portach zamknięte; nakoniec, Monarchowie przekonani, iż wspaniałość jest najpewniejszym sposobem do wyprowadzenia pewnych dusz z błędu, zważać tylko będą na sprawiedliwość i powszechną szczęśliwość, które powinny być najwyższem prawem Rządów. Hiszpani! Prawo to nakazuje wam wojnę; jest ona sprawiedliwą: ponieważ jest przedsięwziętą dla szczęśliwości Ludów i utrzymania Monarchów, mianowanych przez Opatrzność i fundamentalne prawa krajów; jest rostopną, ponieważ użyte środki przez sprzymierzone Mocarstwa ku odzyskaniu pokoju w Europie zgadzają się z ważnością przedsięwzięcia; jest koniecznie potrzebną, aby władze narodowe i wszyscy byli postuszni zachowawczemu prawu, i połączyli się przeciw burzycielowi spokojności świata (Dokończenie nastąpi).

WIADOMOSCI ROZMAITE.

(z Gazety rzyckiej Zuschauer.)

Amerykanie wyprawę do Algieru, ale i rozpuszczenie wojska strzymali. (Skutek podobno powrotu Bonapartego?) — W Bordeaux mają się formować bataliony czarnych, w których oficerowie także czarni będą. Batalionów tych głównym będzie celem poskromienie rojalistów. — Xiążę Hardenberg d. 16 do Berlina przybył. — W Serwii nowo zapaliła się wojna mieszkańców z Turkami. 10,000 Serwijanów przez braci zrzuconego baszy Nowey - Orsowy, w zapasy wojenne i rynsztunek opatrzonych, przy odejściu ostatnich wiadomości, o milę od Belgradu obóz stało, drugi korpus pod Szabaczem stoi. Gubernator Belgradu przed trzema już tygodniami brata swojego we 5,000 ludzi przeciwko nim wysłał, ale od dawnego już czasu żadney wiadomości od niego nie ma. — Arcy Xiążę Raynery, który w niebytności Cesarza sprawuje rzady, przeniósł się do Schönnbrunn, i mieszka w pokojach stykających się z pokojami małego Napoléona. — Arcy Xiężna Marya Ludwika oddała Królowi Saskiemu wizytę w całej gali, w czasie pobytu jego u Xięcia Sasko - Cieszyńskiego. — Arcy Xiążę Jan w terażniejszy wojnie, ma być naczelnym dowódcą artylleryi austriackiej — Daniia oświadczyła, iż czynnie do wojny należeć będzie, jak tylko Szwecya toż uczyni. — Journal de Paris zapewnia, iż małżonka Króla Murata z dziećmi do Francyi przybyła. — Wojska królewsko francuzkie otrzymały rozkaz, by być gotowemi do wyruszenia. Jak tylko działania się rozpoczną, mają one wkroczyć do departamentów północnych. — W urzędowym raporcie o rozruchach w Loedym wyrażono, iż mieszkańcy zagrzewali buntowników, rozdawaniem zapalających trunków.